

Claude Vaillancourt

Attac-Quebec elkarteko presidentea:

“Zerbitzuen pribatizazioari irekitzen dio bidea CETAk”

Badu hogei urte pasa merkataritza askeen aldeko akordioak izenpetzen dabilela Kanada, eta Vaillancourtek dioenez, herritarrek amore emanik, Ekonomia eta Merkataritza Hitzarmen Osoaren (CETA) aurkako mobilizazioa ez dabil azkar. Alta, ondorio konkretu latzak pairatzen dabilta merkataritza logika horren ondorioz. CETAk ekarriko luke merkatu publikoek ateak konkurrentziari irekitzea. Hor du kaltearen itzala ikusten. Akordio horrek herrien eta herritarren botere galtzea dakar, multinazionalen onuran.

TESTUA ETA ARGAZKIA:

Jenofa Berhokoirigoin

Merkataritza trukaketak erraztu eta ekonomia bultzatuko duela diote akordioaren aldekoek.

Kanada eta Europar Batasunaren arteko merkatuak oso irekiak dira; aduana zergak oso apalak izanki, errazki egin daitezke trukaketak. Preziozkoak ez diren hesiak dituzte traban merkataritza askeen aldekoek, hots, herritarrek babesteko finkaturiko neurriak. Mugatze edota kontrol horiek dituzte jomugan.

Aduana zerga nahiko altuak dituen sektore bakarrenetakoa da laborantza. Babes horren bukaera ere badakar akordioak.

Herri batek bere laborantza babestu ahal izateko dira aduana zergak finkaturik. Maleruski, prezioen bidezko hesi horien kentzea ohikoa da merkataritza askeen aldeko akordioetan. Idi eta zerri ekoizle potoloen alde doa erabakia. Bertako agro-industriakoek esportatzen ahalko dutela aurreikusten du Kanadak, baina ez zaie erraza izanzen, europar araubideak zorrotzagoak direlako. CETAk ez du ezer onik ekarriko: esportazioan oinarrituriko agro-industriaren

sustapena dakar, eta gainera, trabak jarritzen dizkiete kalitatezko ekoizpenean dabiltazen laborari txikiei.

Gobernu federalak ez ezik, probintziek ere parte hartu dute negoziaketetan.

Merkatu publikoak ireki nahi izan dituzte akordio honekin. Gobernu federalak, probintziek zein herriek egindako eskaintza deialdiei erantzuten ahalko diete Europako konpainiek ere. Horretarako probintzien oniritzia beharrezkoa ukanki, negoziaketetara gomitatu zituzten; baina dena dela, Kanadako Gobernuak du azken hitza.

Merkatu publikoen irekitzea ez da ondoriorik gabekoa izanen.

CETArekin alde larrienetarikoa da merkatu publikoen irekitze hori. Tokiko ekonomia edota garapena bultzatzeko erabili ohi dituzte instituzioek merkatu publikoak. CETArekin ordea, lehiakorrak diren multinazional handiek dituzte eskaintza deialdi gehienak eskuratu. Gobernuen kontrola galtzea dakar akordioak.

Nekez iraunen dute tokiko enpresa txikiak.

Tokiko enpresa txikiaren eta multinazional erraldoiaren artean argi da zein duen merkatua lortuko. Hautu horrek ondorioak ukan ditzake eskaintakoaren kalitatean, baina inbertsioetan ere bai, tokiko konpainiek askoz gehiago inbertitzen dutelako tokiko ekonomian. Atzerriko enpresek obratu bai, baina egindako etekinak atzerrira joango dira berdin-berdin.

Diskriminazio ezaren printzipioa dela eta, bertakoa lehenestea ezinezkoa izango zaie erakunde publikoei.

Zenbateko zehatz batez goragoko merkatu publikoak dira nazioarteko konkurrentziari ireki beharko; baina azken finean, gehienak dira irekiak izanen, zenbateko hori nahiko apala izanki. Diskriminazio ezaren printzipioaren izenean ezingo da tokiko enplegurik edota ingurumen-praktika berezirik lehenetsi. Proposamen merkeena eginen duenak du merkatua lortuko.

Elektrizitate zerbitzua publikoa duzue Quebecen. Sektorearen pribatizazioaz beldur ote zara?

Hydro-Quebec konpainia publikoaren zati bat konkurrentziari irekiko dio CETAk. Zirrikitu bat da zerbitzuaren sail batzuen irekitze hori, eskaintza deialdien biderkatze arriskua hor dagoelako. Puskaka etor litekeen zerbitzuen pribatizazioari irekitzen dio bidea akordioak.

Uraren zerbitzua akordiotik kanpo gelditu omen da.

Akordiotik baztertua omen da uraren kudeaketa. Baina, hiri batek erabakitzen badu kudeaketa publikoa uztea eta eskaintza dei bat egitea, inolako trabarik gabe egiten ahalko du.

Enpresek gobernuak auziperatzen ahalko dituzte, konkurrentzia trabatzea leporaturik.

Inbertisiogile eta Estatuaren arteko desadostasunen konponbiderako mekanismoa deitzen zaio horri. Oso-oso larria da. Gehien gaitzetsiriko aspektua da, batez ere European, baina hemen ere bai.

Etekinak egiteko bidean oztopo baldin badu, enpresak erakunde publikoa auziperatzen ahalko du. Aurreikusiriko etekinentzat ere balioko du, hau da, proiektu bat egiteak ekarriko lukeen etekinei begiraturik, auzitegi horien bidez kalte-ordainak exijitzen ahalko dituzte. Mekanismo horri esker, araubideetan esku hartzen ahalko dute enpresek. Lobbygintza tresna indartsu bat ere izango da, lege ala araubide bat prestatzerakoan mehatxatzen ahalko dituztelako.

Ipar Amerikako Merkataritza Askerako Elkartea (NAFTA) akordioak ere ahalbidetzen du mekanismo hori. Behin baino gehiagotan erabili izan dute.

Bi etsenplu gertatu berri ditugu. Batek, Quebecoko Gobernuari 250 milioi dolarreko kalte ordaina exijitzen dio Lone Pine Resources estatubatuar konpainiak, moratoria baten ondorioz petrolio ez-konbentzionala ustiatzea debekatua zaielako San Laurendi ibaian. Bestetik, Transcanada kanadar konpainiak 15.000 milioi dolar eskatzen dizkio AEBetako Gobernuari, KeystoneXL

“CETArekin, lehiakorrek diren multinazional handiek dituzte eskaintza deialdi gehienak eskuratuko. Gobernuen kontrola galtzea dakar akordioak”

“Diskriminazio ezaren printzipioaren izenean ezingo da tokiko enplegurik edota ingurumen-praktika berezirik ezarri. Proposamen merkeena eginen duenak du merkatua lortuko”

oliobidearen eraikuntza debekatzeko erabakia hartu zuelako. Alta, bi erabaki politiko horiek demokratikoki hartu zituzten, herri mugimendu baten ondorioz, ingurumenerako kaltegarri zirelako.

Kanadan petrolioaren ustiapena gehiegizkoa eta konpainien lobbya ere ikaragarria da. Arlo horretan dira mehatxu gehienak egongo.

Hori horrela da, bai. Haatik, mekanismo hori erreformatzea lortu dugu eta normalki ez ditu ingurumenari buruzko jaukimenduak hunkiko. Aitzinamendu bat da, baina oso eszeptiko gelditzen gara, jaukimendu bat modu anitzetara adieraz daitekeelako eta ingurumena zuzenki eta zehazki jomugan baldin bada ere, jukutrien bidez jaukimenduan saihesten ahalko dutelako.

Kultura akordiotik at geldituko dea?

UNESCOren kulturaren aniztasunaren aldeko hitzarmenari segi, kultura akordiotik ateratzea eskatua izan zen. Alta, kultura negoziatu dute, negoziaketan

parte egon da eta kapituluz kapitulu saihestu nahi izan dute. Egin-molde horri begira bi ikuspuntu daude: batzuek diote egin beharrekoa egin dela eta kultura ongi babesturik dela, eta beste batzuek, aldiz, ez dela hain ongi babesturik, baztertze sistema hori arriskutsua izan daitekeelako eta negoziatzaileen jokoan sartu garelako, hitzarmenaren izpiritua errespetatu gabe.

Zuk zer diozu?

Nire eta Attac-Quebec erakundearen us-tez, kultura ez da behar zukeen heinean babestu eta arriskua hor dago. Negozia-ketetatik kanpo gelditu behar zuen.

Merkataritza askeen aldeko beste akordio bat izenpetzekotan da, beraz, Kanada. 1994an izenpetu zuen NAFTA, AEB eta Mexikorekin. Inoiz ez dute akordioaren balorapenik egin.

Balorapen ofizialik ez da egon. Benetako azterketa neutro eta globalik egin gabe, beste akordio batean abiatu izana deitoratzen diogu Kanadari.

Zein da zuen balorapena?

Aurreikusiriko emaitzak ez dira agertu. NAFTAk manufakturaren sektorea ahultzea ekarri digu. Baliabide naturalak esportatzen gabilta, baina manufaktura bano enplegu gutxiago dakartzatza sektore horrek. Gainera, aldakortasun ekonomiko handia dakar, baliabide naturalen trukaneurriak erabat kanbikorak direlako. Ekonomikoki ahuldu gaitu NAFTAk. Izugarritzko ondorio txarrak eragin ditu Mexikoko laborarien artean ere. AEBetako artoen esportazioa dela-eta, sekulako sarraskia eragin du hango laborantzan. Erran gabe doa inbertsiogile eta estatuen arteko desadostasunen konponbiderako mekanismoa arazo larri bat dela.

Sustatzaileen argumentuari so eginda, merkataritza trukaketak emendatu al ditu NAFTAk?

Bai, emendatu dira. Baina 1994az geroztik AEB mundu mailako kontsumitzaile bilakatu da, eta merkataritza askeen aldeko akordiorik izenpetu gabe ere, AEBetara egin esportazioak anitz emendatu dira herri anitzentzat. Beraz, lasterbide eztabaidagarria iruditzen zait erratea gure esportazioak NAFTAri esker emendatu direla. Helbide erraza-goa bat ukaiteko asmoz zuen Kanadak

CETArek aurkako protesta Kanadako Parlamentuaren aitzinean. Akordioaren aurkariaren esanetan, transnazioalek baliatuko duten Troiako zaldia izango da CETA, ohartu orduko herritarren eskubideak murriztuko dituen merkataritza sustatzearen aitzakian.

akordioa izenpetu, baina ohartzen gara, proportzionalki, helbide hobea genduela akordioa izenpetu aitzin.

Nolaz?

Txinak eta beste herri esportatzaile batzuek kopuru alimalean esportatzen dituztelako produktu merkeak. Ezin dugu-nez horrelakorik egin, ez ditugu gehiago produktu horiek hainbeste ekoizten.

Ondorio sozialak ere ukango zituen NAFTAk.

Langabezia-asegurua hiru erreforma gertatu ziren NAFTArekin batera. Nahiz eta loturirik ez dela zehaztu gogernuak, zalantzak ditut. Arrazoi-ondorio lotura begi-bistakoa izan ez arren, erran dezakegu laguntza sozialak ahulduz joan direla eta AEBetako geriza sistemara hurbildu gara.

Zertan da CETArek aurkako mobilizazioa?

Atsekabetzen nau, European askoz gehiago sendi da. Herritarrek sentsibilizatzeko zailtasunak ditugu, badirudi amore eman genduela eta merkataritza askea onarturik dugula.

NAFTArek negoziaketaren garaian azkarra-goa izan zen?

Bai, baina hogeit urte pasa dira geroztik. Garaian eztabaida publiko bat egon zen, alderdi politikoen aurkakotasuna azkarra-goa zen. Gaur egun ia alderdi guztiak dira edo alde edo neutro. Quebec Solidaire eta PV Kanadako Alderdi Berdea izan ezik, inor ez da aurka mintzo. Arazoa da bi alderdi horiek aulki gutxi dituztela Parlamentuan. ■

Unibertsitate Master Ofiziala

GIZARTE EKONOMIA ETA EKONOMIA SOLIDARIOA

Izena ON LINE bidez emango da UPV/EHU web orrialdean

www.ehu.eus/eu/web/economiasocialysolidaria

Informazio gehiago

gezki@ehu.eus

Tel. +34 943 01 74 98

Antolatzailea:

GEZKI

garabide erebepiq

Jose Arana 13 · Eskoriatza (Gipuzkoa)

☎ 943 250 397

www.garabide.eus

Nafarroa etorbidea, 23 / 1.

Arrasate (Gipuzkoa)

www.txatxilipurdi.com